

УСПЕШНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА „УПРАВЛЕНИЕ ЗА ЕФЕКТИВНО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ“

Емилияна Димитрова

Национална агенция за професионалното образование и обучение

Резюме. Проектът на Министерството на образованието „Управление за ефективно професионално образование“ представлява първи опит у нас да се създаде обща политика за повишаване на качеството и конкурентоспособността на професионалното образование и обучение. Това става посредством създаване на Единна система за управление на професионалното образование (ЕСУПО), съответна интернетбазирана електронна платформа и чрез поредица от съпътстващи обучения на експерти, директори и учители, работодатели.

Keywords: vocational education, management, web-based platform

За периода 2012 – 2016 година се реализира проектът „Управление за ефективно професионално образование“. Той се изпълнява от Министерството на образованието и науката по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР), област на интервенция 3.2. „Модернизация на системата за образование и обучение“.

Изпълнението на проекта е принос към прилагане на препоръките на ЕС в сферата на професионалното образование и обучение (ПОО), насочени към разработване на Национална квалификационна рамка, въвеждане на система за осигуряване на качеството, въвеждане на кредитна система в ПОО, въвеждане на система за признаване на неформално и самостоятелно придобити компетентности и др.

Общата цел на проекта е разработването и въвеждането на Единна система за управление на професионалното образование (ЕСУПО) в Република България. За нейното постигане в рамките на проекта са разработени и са тествани;

- система от индикатори и показатели за измерване на ефективността на професионалното образование;
- модел и инструментариум за изграждане на ЕСУПО;

- механизми за поддържане и развитие на ЕСУПО;
- уеббазирана платформа.

В резултат от изпълнението на дейностите по проект „Управление за ефективно професионално образование“ е реализирано следното.

– Разработен е анализ за ефективността на професионалното образование на основата на маркетингово проучване. Въз основа на проучването и европейските документи е разработен модел на система за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение и са изведени критерии за качество. С второ маркетингово проучване разработената система от критерии е коригирана и утвърдена за прилагане в рамките на проекта. В рамките на двете проучвания са участвали над 10 000 бенефициенти от всички целеви групи – работодатели, учители, родители, ученици и образователни експерти.

– Проведено е двуетапно обучение за развиване на управленски умения – в 20 групи с участието на 501 учители, директори, експерти.

– Проведено е обучение на образователни експерти и представители на бизнеса за запознаване с изграждащата се система за качество, които да верифицират резултатите от индикаторите, попълнени от училищата.

– Изградени са 20 секторни мрежи от 160 професионални гимназии, от общо 400, предлагащи професионално образование, като секторните мрежи обхващат всички професионални направления, по които се извършва професионално образование в страната.

– Разработен е Наръчник за изграждане на училищна система за управление на качеството в професионалните гимназии и инструментариум.

– 540 представители на професионалните гимназии са обучени дистанционно да ползват уеббазираната платформа за анкетиране.

– 495 представители на ПГ са обучени дистанционно да ползват уеббазираната платформа за външното оценяване, или общо 1035 са обучените лица за работа с ЕСУПО.

– Разработено е Ръководство за потребителите.

– Разработено е Ръководство за администраторите.

– Разработено е Ръководство за инсталиране, настройка и системна поддръжка.

– Разработени са 20 анализа – един за външна оценка на качеството на професионалната подготовка в тестваните училища и 20 анализа за състоянието на обучението в съответното професионално направление, включено в секторната мрежа. Чрез тези анализи се гарантира съпоставимостта на резултатите от обучението в едно и също професионално направление, независимо къде е проведено самото обучение.

– Проведени са 28 консултационно-информационни срещи с 487 учители и директори от 363 професионални гимназии и експерти от РИО.

– 327 професионални гимназии са участвали в анкетните проучвания, въпреки че по проекта за участие са утвърдени 130 професионални гимназии.

– 24 109 учители и директори са участвали във външното оценяване, в резултат на което са разработени обобщеният анализ за външната оценка и 20 анализа по секторни мрежи.

– Проведени са секторни работни срещи, на които са представени резултатите на включените в проекта училища по утвърдените критерии и на които са популяризирани резултатите от проекта.

На проведените консултационно-информационни и секторни работни срещи са участвали и професионални гимназии извън включените в проекта, което може да се счита за обучение за въвеждане на национална система за качество на професионалното образование и обучение.

Основна предпоставка за успешното реализиране на проекта са изградените консултативни структури: едната с представители на социалните партньори, а другата – с експерти: учители, директори и експерти с управленски функции. Регулярното провеждане на работни срещи доведе до задълбочено обсъждане на разработените материали и осигури практическото им прилагане. В резултат от обединяване на усилията беше извършено и външно оценяване, в което участваха работодатели, включени в проекта „Ученически и студентски практики“, компонент „Ученически практики“, изпълняван по ОПРЧР.

Информацията по индикаторите и показателите в утвърдената система за качество се натрупва в разработената уеббазирана платформа не само чрез директно въвеждане от училищата, но и чрез обвързване на регистрите на Министерството на образованието и науката за висшето и средното образование с разработената платформа, като за това се ползва информация от Националния осигурителен институт във връзка с реализация на завършилите професионалното образование и започнали работа на пазара на труда.

Чрез разработената система от индикатори и показатели за измерване ефективността на професионалното образование и изградената Единна система за управление на професионалното образование ще се запълни една празнота в сега действащата система, а именно – създаване на система за обективно оценяване на постигнатите резултати и осъществяване на обратна връзка. Управленските решения могат да се вземат на три нива: училищно, регионално и национално, като е осигурена съпоставимост на резултатите на съответната професионална гимназия спрямо постигнатите резултати по съответния индикатор на национално ниво. Дейностите от проекта ще спомогнат за децентрализиране на процесите чрез формиране на управленски умения и „сваляне и решаване на проблемите на ниво, най-близко до възникването им“. От една страна, проектът е с национален характер, тъй като се очаква чрез предвидените информационни дейности, насочени към широката общественост на

всички нива, да се подпомогне формирането на култура по качеството като основа за развитие на управленски умения. От друга страна, Единната система за управление на професионалното образование ще бъде въведена във всички професионални гимназии от цялата страна в съгласие с приетите промени в Закона за професионалното образование и обучение и утвърдената Наредба 2 от 8.8.2015 г. за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение, която също е разработена като дейност по проекта. Изпълнението на проекта съответства на стратегическите насоки в развитието на образователните и социалните политики на отговорните български институции, залегнали в разработването на Националната програма „България 2020“.

SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF THE PROJECT “EFFICIENT MANAGEMENT OF VOCATIONAL EDUCATION”

Abstract. The project of the Ministry of Education “Management for Effective Vocational Education” is the first attempt in the country to create a generalized policy to increase the quality and competitiveness of vocational education. This is achieved by creating a unified management system of vocational education, respective web-based platform and series of accompanying trainings for experts, high-school principals, teachers and employers.

✉ **Ms. Emiliyana Dimitrova**
National Agency for Vocational Education and Training
125, Tsarigradsko Sshose Blvd., Bl. 5
1113 Sofia, Bulgaria
E-mail: e.dimitrova@mon.bg